

พฤติกรรมการวางไข่ของปลาทะเลสวยงามบางชนิดในตู้เลี้ยงปลา

Spawning Behavior of Some Coral Fishes in Sea Aquarium

อรุพันธ์ บุญประกอบ

สถานีวิจัยประมงทะเล ยานนาวา กรุงเทพฯ 12

บทคัดย่อ

ปลาทะเลที่อาศัยอยู่ตามบริเวณที่มีปะการัง มักมีรูปร่างแปลกตาและสีสันงดงามมากกว่าปลาสวยงามน้ำจืด แต่ประชาชนเพิ่งสนใจนำมาเลี้ยงเป็นงานอดิเรกเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้เอง ทั้งนี้เนื่องจากการเลี้ยงปลาน้ำเค็มมีปัญหามากมายหลายประการ กรรมวิธีในการเลี้ยงจึงมีความยุ่งยากมากกว่าการเลี้ยงปลาน้ำจืด ถึงแม้ว่าในระยะต่อ ๆ มาจะมีหนังสือแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาทะเลพิมพ์จำหน่ายเป็นภาษาต่างประเทศวางขายตามร้านหนังสือทั่วไปก็ตาม แต่ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ก็ยังประสบความล้มเหลวอยู่เสมอ เช่น เติบโตช้า เลี้ยงอยู่ได้เพียงในเวลาไม่กี่วันหรือก็สับปลาศ์ ปลาที่เลี้ยงไว้ได้ตายไปหมด มีนักเลี้ยงปลาชาวต่างประเทศที่มีชื่อเสียงเพียง 2-3 รายเท่านั้นที่สามารถเลี้ยงปลาทะเลสวยงามจนวางไข่ในตู้ปลาได้ โดยใช้วิธีเลี้ยงแบบระบบธรรมชาติ natural system คือไม่ใช้ระบบการกรอง (filter system) ใด ๆ ภายในตู้เลี้ยงปลา แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงลูกปลาที่ได้จากการวางไข่ให้เจริญเติบโตจนถึงขั้นมีลักษณะต่าง ๆ เหมือนพ่อแม่ได้ (metamorphosis stage)

การเลี้ยงปลาทะเลครั้งนี้ วัตถุประสงค์สำคัญคือทดลองระบบการกรองน้ำแบบต่าง ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบดูว่าการกรองน้ำระบบใดเลี้ยงปลาทะเลได้นานที่สุด ซึ่งพบว่า ใช้การกรองทั้ง 2 ระบบ ในตู้เดียวกัน คือ กรองแบบผ่านทรายพันธุ์ (sub-sand filter) และกรองนอกตู้ (outside filter) ควบคู่กัน สามารถเลี้ยงปลาทะเลได้นานถึง 20 เดือน กับทั้งปรากฏว่า ปลาทะเล 2 ชนิด คือ ปลาสลิคหินเหลือง (*Pomacentrus moluccensis* Blecker) และ ปลาการ์ตูนสีส้มสลับขาว (*Amphiprion percular*) ได้วางไข่และผสมพันธุ์กันในตู้ปลาเป็น

เวลาหลายครั้ง (batch) และสามารถเพาะฟักและเลี้ยงลูกปลาการ์ตูนสีส้มสลับขาว จนถึงขั้นมีลักษณะต่าง ๆ เหมือนพ่อแม่ได้สำเร็จเป็นครั้งแรก

ปลาทั้ง 2 ชนิดนี้อยู่ในครอบครัวเดียวกันคือโพมาเซนทรีดี (Family Pomacentridae) พฤติกรรมการวางไข่เพื่อผสมพันธุ์จึงคล้ายคลึงกัน คือ วางไข่ติดกับเปลือกหอย และหิน โดยวางไข่ในเวลากลางวัน แต่ไข่ปลามักฟักออกเป็นตัวเวลากลางคืนระหว่างเวลาเพาะฟักพ่อแม่ปลาคอยดูแลทำความสะอาดไข่เกือบตลอดเวลาและกินไข่ปลาที่เสีย ไข่ปลาที่ฟักออกมาเป็นตัวตามกำหนดรวมทั้งลูกปลาที่ฟักออกเป็นตัว ถ้าไม่แยกออกเสียก่อนแม่ปลาจะกินจนหมดตัวเช่นกัน